

حفاظتی صنایع چوب

آیین نامہ

آئین نامه حفاظتی صنایع چوب

فصل اول - مقررات عمومی:

- ماده ۱-** کلیه کارگران شاغل در کارگاه بایستی با عملکرد دستگاه های موجود و خطرات احتمالی آنها آشنایی داشته و همچنین آموزشهای لازم را دیده باشند.
- ماده ۲-** تراشه های چوب، خاک اره ها و غیره بایستی مرتباً از محل کارگاه خارج شوند تا کف کارگاه و محیط کار همواره تمیز و عاری از هرگونه ضایعات باشد.
- ماده ۳-** دستگاه های نجاری بایستی مجهز به تهویه موضعی باشند تا از انتشار و تجمع ضایعات چوب و خاک اره در کارگاه به ویژه بر روی قسمت های مختلف دستگاه جلوگیری شود.
- ماده ۴-** کلیه کانالها و گودالها، حفره ها و شیارها یی که در کف کارگاه و نزدیک به ماشین های اره جهت قرار دادن وسایل انتقال چوب (ترانسپورتر) یا برای آب روها احداث شده باید به وسیله نرده یا حفاظ مناسب محفوظ شود.
- ماده ۵-** قسمت های انتقال دهنده نیرو مانند تسمه فلکه ها، چرخ دنده ها، نقاله ها فلکه های اصطکاکی، بازوهای لنگ، غلطک ها و همچنین دیگر قسمتهایی که امکان درگیری با لباس کار و یا بدن کارگر را دارند بایستی به حفاظ مناسب، محکم، مقاوم و ایمن مجهز شوند.
- ماده ۶-** نظافت، تعمیر، سرویس و تنظیم دستگاه های مختلف نجاری و درودگری و غیره بایستی فقط زمان خاموش بودن دستگاه صورت پذیرد.
- ماده ۷-** به کارگران شاغل در این صنعت به تناسب نوع فعالیت و کار وسایل حفاظت فردی متناسب مانند: لباس کار، کلاه ایمنی، ماسک تنفسی، کفش کار، عینک، دستکش، گوشی، حفاظ طلقی صورت و غیره تحویل داده شود.
- ماده ۸-** تنظیم حفاظها یا وسایل هدایت کننده چوب هنگام روشن بودن دستگاه ها ممنوع است.

- ماده ۹-** تجهیزات برقی مانند تخته کلیدها، کلیدهای چاقوئی و غیره بایستی به نحو مطمئن و ایمن در داخل محفظه مناسبی نصب گردد و پیرامون آنها، بر روی فرش عایق گسترده شود.
- ماده ۱۰-** در اطراف دستگاه های نجاری و در نقاط خطر آفرین آنها بایستی کلیدهای قطع اضطراری برق به طور مشخص و به تعداد کافی نصب و در دسترس کارگران قرار گیرد تا در هنگام بروز خطر قابل استفاده باشد.
- ماده ۱۱-** حذف کردن حفاظها، گیره ها و هرگونه تجهیزات جانبی ایمنی، از دستگاه های نجاری ممنوع می باشد.
- ماده ۱۲-** برای راندن و هل دادن قطعات چوب در هنگام کار با دستگاه رنده یا اره و موارد مشابه بایستی از دستگیره مخصوص بار دادن استفاده نمود.
- ماده ۱۳-** در ماشین های اره چوب بری، الکتروموتور و یا قسمت محرک دستگاه بایستی دارای قدرت کافی باشد تا احتمال گیر کردن تیغه اره در داخل چوب از بین برود.
- ماده ۱۴-** دندانه های اره باید متناسب با جنس چوب و نوع برش باشد.
- ماده ۱۵-** تیغه اره باید بدون ترک بوده و به بهترین وضع نگهداری شود و چپ و راست کردن و تیز کردن آن دقیقاً انجام گردد.
- ماده ۱۶-** فاصله بین دیوار و میز کار نباید از ۴۵ سانتی متر کمتر باشد و در صورتی که این فاصله را برای عبور کارگر در نظر گرفته باشند از ۹۰ سانتی متر کمتر نباشد.
- ماده ۱۷-** فاصله بین سطح میز کار و سقف کارگر یا اشیاء و وسایلی که به سقف نصب شده نباید کمتر از ۲ متر باشد.
- ماده ۱۸-** در محل هایی که عبور از روی غلطکها و نوارهای نقاله ضروری باشد باید پله ها یا پل‌هایی تعبیه گردد که مجهز به نرده حفاظتی باشد.

ماده ۱۹- لباس کار کارگران بایستی به نحوی باشد که علاوه بر سهولت و راحتی در انجام کار، از درگیر

شدن قسمت‌های مختلف آن با قطعات گردنده و متحرک دستگاه‌ها جلوگیری به عمل آورد.

ماده ۲۰- از قراردادن هر گونه مواد اعم از مواد اولیه یا در دست ساخت یا تولید شده در مسیر حرکت

وسایل متحرک و عبور و مرور کارگران در کارگاه خودداری گردد.

ماده ۲۱- کلیه سیمها و کابل‌های برق اضافی از محیط کارگاه بایستی جمع‌آوری گردد و لازم است

سیمها و کابل‌های مورد استفاده از داخل کانالها و یا لوله‌های مخصوص و مناسب عبور داده شود.

ماده ۲۲- تخته‌ها و الوارها باید به گونه‌ای به دیوار تکیه داده شود که احتمال سقوط و لغزش آنها

وجود نداشته باشد.

ماده ۲۳- دیواری که برای تکیه دادن تخته‌ها و الوارها استفاده می‌شود بایستی استقامت و استحکام

کافی متناسب با بار وارده را داشته باشد.

ماده ۲۴- تخته‌های نئوپان و مواد مشابه بایستی به صورت افقی بر روی زمین قرار داده شوند و در

صورتی که لازم است به طور عمودی قرار گیرند باید از تکیه‌گاه‌های مطمئن مانند خرک

استفاده شود.

ماده ۲۵- تنه درخت، الوار، چوب، تخته و همچنین تولیدات کارگاهی بایستی در محل مناسب به نحو

ایمن نگهداری شوند تا از سقوط و لغزش آنها ممانعت به عمل آید.

ماده ۲۶- برای جلوگیری از وصل شدن ناگهانی برق و حرکت نمودن دستگاه بایستی حتماً در مسیر

اصلی برق از کنتاکتورهای مناسب استفاده شود.

ماده ۲۷- کارفرمایان یا مسؤولین واحد‌ها موظفند از ورود افراد متفرقه به قسمت‌های مختلف کارگاه

جلوگیری نمایند.

فصل دوم - اره های تسمه ای یا اره فلکه :

ماده ۲۸- کلیه قسمت‌های اره فلکه شامل فلکه های بالا و پایین، نوار اره در بالا و پایین میز و همچنین فلکه و تسمه فلکه الکترو موتور و غیره بایستی دارای حفاظ دائمی مناسب، محکم و مقاومی باشند.

ماده ۲۹- حفاظ فلکه پایینی اره تسمه ای باید تا سطح زمین ادامه داشته و طوری ساخته شود تا از ورود اجسام خارجی به زیر فلکه جلوگیری گردد و در صورت لزوم به عنوان محفظه مکنده خاک اره نیز از آن استفاده شود.

ماده ۳۰- اره تسمه ای باید دارای وسیله تنظیم کننده خودکاری باشد تا کشش تیغه اره را تنظیم کرده و از شل و سفت شدن غیر عادی آن در حین کار جلوگیری کند.

ماده ۳۱- حفاظ فلکه بالایی اره تسمه ای باید حداقل ۱۰ سانتی متر بالاتر از طوقه فلکه آن شروع شده و تا پایین ترین نقطه طوقه فلکه ادامه یابد.

ماده ۳۲- در موقع سوار کردن یا برداشتن تسمه اره باید آن را دقیقاً مورد معاینه قرارداد تا ترک یا عیب دیگری نداشته باشد.

ماده ۳۳- ناف و بازوها و طوقه فلکه های دستگاه اره تسمه ای همچنین پیچ ها و پرچ های آن باید حداقل ماهی یک بار بازرسی شده و با زدن ضربه، فلکه های ترک دار و معیوب مشخص و از کار خارج شوند.

ماده ۳۴- ضخامت طوقه فلکه های دستگاه های اره تسمه ای در قسمتی که فشار نوار اره مؤثر است باید حداقل ۱۶ میلی متر باشد.

ماده ۳۵- برداشتن از روی فلکه و همچنین جمع کردن قطعات شکسته تسمه قبل از توقف کامل ماشین ممنوع است.

ماده ۳۶- سرعت دورانی فلکه های مربوط به تسمه اره نباید از حد مجاز درج شده بر روی پلاک مشخصات دستگاه تجاوز کند.

ماده ۳۷- از به کار بردن تسمه های معیوب یا ترک دار جداً خودداری گردد.

فصل سوم - اره های گرد:

ماده ۳۸- اره گرد چوب بری باید حفاض هایی طبق شرایط زیر باشد:

الف - حفاض تیغه اره قابل تنظیم باشد و طوری تیغه را بیوشاند که هنگام کار دندانانهای آن در دسترس نباشد.

ب - سطوح جانبی حفاض تا حد امکان به صفحه اره نزدیک باشد.

ج - حتی المقدور نزدیک به محل برش سوار شود.

د - روی سطح جانبی حفاض، علامتی رسم شود که وضع تیغه اره را در زیر محفظه آن مشخص کند.

ه - جنس حفاض باید از مصالح نرم انتخاب شود یا پوشش داخل آن از فلز نرم باشد تا اگر به صفحه اره برخورد کند باعث شکستن دندانانهای آن نشود.

و - حفاض باید اصولاً طوری ساخته شود که متصدی دستگاه از خطر تماس با دندانانهای اره و پرتاب شدن خرده چوب یا دندانانهای شکسته اره محفوظ بماند.

ماده ۳۹- تیغه جداکننده دستگاه های اره گرد باید به نحوی باشد که به طور مؤثر عمل خود را انجام دهد.

ماده ۴۰- تیغه جداکننده باید در قسمت عقب صفحه اره گرد قرار گیرد و دارای شرایط زیر باشد:

الف - از شیارهای که اره در چوب ایجاد می کند کمی نازک تر و از صفحه اره کمی ضخیم تر باشد.

ب - پهنای آن در سطح میز کمتر از ۱۵ سانتی متر نباشد.

ج - ارتفاع آن از سطح میز باید به اندازه ۲ تا ۵ میلی متر کمتر از ارتفاع صفحه باشد.

- د - به طور محکم در قسمت عقب و در یک سطح با صفحه اره نصب شود و فاصله آن با دندان‌های اره حتی‌المقدور کم بوده و در هیچ حالتی از ۳ میلی متر تجاوز نکند.
- ماده ۴۱-** انحنای تیغه‌های جداکننده باید به موازات انحنای صفحه اره گرد باشد.
- ماده ۴۲-** در اره‌های گرد مخصوص برش طولی الوارهای نازک می‌توان تیغه‌های جداکننده را ضخیم‌تر از مورد مذکور در ماده ۴۰ انتخاب کرد.
- ماده ۴۳-** دستگاه اره گرد چوب‌بری باید طوری نصب باشد که در حین کار تغییر محل نداده و ایجاد لرزش نکند.
- ماده ۴۴-** ارتفاع میز اره‌های گرد چوب‌بری باید بین ۸۵ تا ۹۰ سانتی‌متر باشد.
- ماده ۴۵-** قسمتی از صفحه اره گرد که زیر میز قرار دارد باید حفاظ گذاری شود ممکن است این حفاظ قسمتی از دستگاه مکنده خاک اره را نیز تشکیل دهد.
- ماده ۴۶-** صفحه اره گرد چوب‌بری باید کاملاً تیز بوده و سوار کردن روی دستگاه و نگهداری آن به خوبی و با دقت انجام شود. همچنین در فواصل معین مورد بازدید و آزمایش قرار گیرد و در صورت مشاهده عیب و نقص اقدام به پیاده کردن و اصلاح یا تعویض آن بشود.
- ماده ۴۷-** استفاده از صفحات اره گرد معیوب و ناقص ممنوع می‌باشد.
- ماده ۴۸-** متصدی دستگاه اره گرد در موقع کار نباید مقابل تیغه اره قرار گیرد.
- ماده ۴۹-** اره گرد مضاعف باید دارای صفحه فلزی مشبک یا حفاظ مناسب دیگری باشد که متصدی دستگاه را از خطر اصابت خرده چوب‌های حاصل از کار اره محفوظ نگاهدارد.
- ماده ۵۰-** قراردادن گوه یا تراشه چوب و غیره برای لنگ نمودن تیغه اره جهت ایجاد شیار و زبانه و امور دیگر ممنوع است.
- ماده ۵۱-** تیغه‌های دستگاه‌های اره نبایستی از سطح قطعه کار روی میز بیرون بیاید.

فصل چهارم - دستگاه های فرز و گندگی و رنده :

ماده ۵۲- ماشین های گندگی و فرز چوب بری باید مجهز به سرپوش های متصل به دستگاه مکنده باشد تا غبار قطعات ریزو تراشه های چوب را از محل تولید به خارج از منطقه عمل ماشین هدایت کند.

ماده ۵۳- ماشین های فرز و ماشین های چوب بری مشابه آن که بار دادن آنها به طور خودکار، انجام نمی شود باید دارای حفاظ قلم فرز باشد این حفاظ باید مسیر تراش بزرگترین قلم فرز ماشین را پوشانده و به تناسب ضخامت قطعه کار قابل تنظیم باشد.

ماده ۵۴- محل نصب دستگاه فرز نجاری و ماشین های مشابه چوب بری باید دارای مهره کنترل یا وسایل محکم کننده مشابه باشد تا در موقع کار امکان در آمدن قلم از جای خود و پرتاب شدن نداشته باشد.

ماده ۵۵- برای تراش دادن قطعات کوچک چوب با ماشین های فرز یا ماشین های مشابه آن باید از دستگاه هدایت کننده یا گیره دسته دار استفاده کرد.

ماده ۵۶- در هنگام کار کردن بادستگاه رنده بایستی طرفین آزاد تیغه رنده مجهز به حفاظ مناسب باشد.

ماده ۵۷- در ماشین های کف رنده فاصله آزاد بین لبه دهانه ولبه تیغه رنده نباید از ۳ میلی متر تجاوز نماید.

ماده ۵۸- کارفرما موظف است دستگیره فشاری مناسب در اختیار کارگران قرار دهد تا برای بار دادن قطعات کوتاه در دستگاه گندگی از آن استفاده شود.

ماده ۵۹- در زمان روشن بودن دستگاه گندگی، ورود دست یا ابزار آلات یا قطعات چوبی به داخل محفظه گندگی ممنوع است.

ماده ۶۰- کلیه ماشینهای گندگی بایستی مجهز به چنگک هایی باشد که از عقب زدن و پس زدن چوب ممانعت به عمل آورد.

فصل پنجم - دستگاه های خراطی:

ماده ۶۱- ماشینهای خراطی بایستی در قسمت بالا و روی قطعه کار مجهز به حفاظتهای نیم گرد متناسب با نوع قطعه کار باشد.

ماده ۶۲- آستین لباس کار خراطان بایستی کاملاً به دور مچ دست چسبیده باشد و استفاده از عینک و یا طلق محافظ صورت برای آنها الزامی است.

ماده ۶۳- کارگرانی که با ماشین خراطی کار می کنند وفق مقررات مندرج در آیین نامه وسایل حفاظت انفرادی می بایست مجهز به وسایل حفاظت انفرادی شوند.

فصل ششم - پیش گیری از آتش سوزی:

ماده ۶۴- حلالها، رنگها و دیگر مواد قابل اشتعال بایستی در مکانهای خاص دور از حرارت، جرقه، تابش نور مستقیم خورشید و محلهایی که احتمالی وقوع آتش سوزی دارد نگهداری گردد.

ماده ۶۵- کپسولهای اطفاء حریق از نظر نوع، تعداد، محل نصب و غیره بایستی با توجه به شرایط کارگاه انتخاب گردند.

ماده ۶۶- کلیه کارگاه های نجاری و صنایع وابسته بایستی مجهز به سیستم آب تحت فشار مناسب برای استفاده در هنگام وقوع حریق باشند.

ماده ۶۷- محل نصب وسایل اطفاء حریق بایستی به نحوی انتخاب گردد که به سهولت قابل دسترسی باشد.

ماده ۶۸- برای کارگاه ها و انبارها و غیره با توجه به وسعت و شرایط کارگاه در صورت امکان دتکتورهای مناسب و وسایل پاشنده سقفی با مواد خاموش کننده مناسب نصب گردد.

ماده ۶۹- انبار نمودن و چیدن قطعات چوب و الوار و دیگر مواد قابل اشتعال در مجاورت بخاریها ممنوع است.

- ماده ۷۰-** استفاده از مواد و مصالح قابل اشتعال برای ساختمان کارگاه های نجاری ممنوع است.
- ماده ۷۱-** در کارگاه ها بایستی از وسایل گرمایشی مناسب و ایمن برای گرم نمودن فضای کارگاه استفاده شود.
- ماده ۷۲-** لوله دودکش بخاری ها بایستی به نحو صحیح و اصولی و ایمن نصب و از مجاورت آنها با مواد قابل اشتعال پرهیز گردد.
- ماده ۷۳-** استعمال دخانیات و ایجاد آتش روباز در کلیه قسمتهای کارگاه ها اعم از نجاری، نقاشی، انبارها و غیره ممنوع است.

فصل هفتم - کارگاه های روکش چوب و پرس چوب:

- ماده ۷۴-** اطراف چاله بخار بایستی به طور ایمن حفاظ گذاری گردد.
- ماده ۷۵-** در کارگاه های تولید روکش چوب بایستی از نردبان مناسب و ایمن برای دسترسی به کف چاله بخار استفاده شود.
- ماده ۷۶-** اشتغال به کار کارگران در قسمت چاله بخار به صورت انفرادی ممنوع است.
- ماده ۷۷-** کارگران شاغل در قسمت چاله بخار بایستی از لباس کار مناسب و کفش و کلاه ایمنی استفاده کنند.
- ماده ۷۸-** در دستگاه های پرس چوب بایستی به تعداد افرادی که با دستگاه کار می کنند کلید های قطع اضطراری وجود داشته باشد و یا به سیستم چشم الکترونیک تجهیز شوند تا در هر صورت به محض ورود قسمتی از بدن کارگران به منطقه خطر، دستگاه متوقف شود.
- ماده ۷۹-** کلیدهای فرمان دستگاه های پرس چوب بایستی به نحوی نصب شوند که هر دو دست کارگر از منطقه خطر دور باشد.

فصل هشتم - مقررات متفرقه:

- ماده ۸۰-** سه نظام ماشین مخصوص مته و توتراشی چوب باید بدون زائده و برجستگی باشد.
- ماده ۸۱-** انتهای قسمت‌های گردنده مانند سه نظام دستگاه‌های اره سه کاره و غیره بایستی حفاظ گذاری گردند.
- ماده ۸۲-** در ماشین‌های مته افقی، قائم و شعاعی تک محوره ساده که روی آن مته یا قلم تو تراشی و یا فلاویز برای عملیات مختلف نصب می شود باید قسمتی از آن با قطعه کار در تماس نمی باشد حفاظ گذاری شود.
- ماده ۸۳-** دریل‌های رومیزی و دستگاه‌های مشابه بایستی دارای وسایل نگهدارنده مناسب برای ثابت نگهداشتن قطعه کار باشند.
- ماده ۸۴-** استفاده از ابزار آلات نجاری توسط دستگاه‌های غیر مرتبط مانند استفاده از تیغه اره گرد در دستگاه فرز یا استفاده از سنگ سمباده در دستگاه دریل دستی ممنوع است.
- ماده ۸۶-** تیغه اره‌های گرد و اره‌های نواری بایستی مرتباً بازدید شوند تا در صورت وجود ترک تعویض گردند.
- ماده ۸۷-** روپوش حفاظتی اره‌ها باید طوری باشد که دولبه‌جانبی آن روی میز یا قطعه کار بنشیند.
- ماده ۸۸-** ابزار آلات براده برداری مورد استفاده در صنایع نجاری مانند تیغه فرزها بایستی به لحاظ جنس، دور، شکل و غیره، استاندارد و متناسب با نوع کار انتخاب گردند.
- ماده ۸۹-** در دستگاه‌های اره و رنده بایستی علاوه بر نصب گونیا، بتوان آن را متناسب با عرض قطعه کار تنظیم نمود.
- ماده ۹۰-** سیلندرها و محورهای حامل تیغه اره‌ها و رنده‌ها و غیره بایستی مجهز به ضامن‌هایی باشند که در زمان تعمیر یا تعویض از حرکت دستگاه جلوگیری کند.

ماده ۹۱- کلیه دستگاه های رومیزی مانند دریلها یا فارسی برها بایستی به نحو مطمئن و مناسبی در محل خود یا سطح میز کار نصب گردند.

ماده ۹۲- برای حمل الوارهای چوبی بایستی از تجهیزات مکانیکی مناسب مانند جرثقیل و لیفتراک استفاده شود و از حمل آنها توسط افراد خودداری گردد.

ماده ۹۳- در هنگام حمل ، برای جلوگیری از چرخیدن یا سرخوردن قطعات چوب بایستی تجهیزات و وسایل مناسبی به کار گرفته شود تا قطعه کار را به طور محکم و ایمن نگه دارد.

ماده ۹۴- الوارها و تنه درختان به هنگام حمل، بایستی به طریق مطمئن و ایمن جابجا گردند.

ماده ۹۵- وسیله ایاب و ذهاب کارگران بایستی از نوع مناسب انتخاب شود همچنین حمل وسایل و دستگاه های چوب بری و برنده و نیز مواد سوختی در داخل وسیله ایاب و ذهاب کارگران ممنوع است.

ماده ۹۶- در شرایط جوی نامناسب عملیات استحصال و حمل درختان بایستی متوقف گردد.

ماده ۹۷- محل دپوی تنه درختان نبایستی در محل عبور و مرور افراد و ماشین آلات و همچنین شیب ها و در مسیر تردد ساکنین مناطق مسکونی قرار گیرد.

ماده ۹۸- قبل از قطع درخت، کارگران بایستی با استفاده از کمر بند صعود و کفشک نسبت به بستن کابل یا طناب به دور تنه درخت اقدام نمایند.

ماده ۹۹- به هنگام قطع درختان بایستی تمهیدات و اقدامات لازم جهت دور کردن سایر کارگران و افراد را از منطقه خطر مهیا نمود و مسؤول ایمنی نظارت کاملی بر اجرای عملیات داشته باشد.

ماده ۱۰۰- کلیه عملیات فرآوری شامل قطع شاخه های اضافی و تهیه الوار و غیره بایستی در محلهای مناسب صورت پذیرد.

ماده ۱۰۱- ارجاع امور متفرقه به رانندگان وسایل و ماشین آلات حمل و نقل در زمان روشن بودن ماشین آلات آنها ممنوع است.

ماده ۱۰۲- در هنگام انجام عملیات قطع و برش درختان و شاخه های آنها توسط اره زنجیری بایستی دقت شود که کارگران در منطقه خطر قرار نداشته باشند و با فاصله مناسب از یکدیگر مشغول کار باشند.

ماده ۱۰۳- صورت اسامی کارگران شاغل در کارگاه های بهره برداری از جنگل، بایستی دقیقاً در دفتر مشخصی ثبت و محل کار و ساعت شروع و خاتمه کار نیز ذکر گردد.

ماده ۱۰۴- تانکر حامل مواد سوختی بایستی از محل استقرار و استراحت کارگران دور بوده و علاوه بر رعایت موارد ایمنی از ضربه و شعله و غیره محفوظ باشد.

ماده ۱۰۵- هرگز نباید برای عملیات بینه زنی و قطع قسمتهای مختلف درختان روی تنه درخت ایستاد.

ماده ۱۰۶- کارفرما بایستی نظارت کامل بر فعالیت گروه های قطع در زمینه نحوه اجرای اقدامات ایمنی داشته باشد.

ماده ۱۰۷- متخلفین از اجرای مفاد این آیین نامه مشمول ماده ۱۷۶ قانون کار خواهند بود.

این آیین نامه مشتمل بر ۱۰۷ ماده به استناد مواد ۸۵ و ۸۶ قانون کار جمهوری اسلامی ایران در جلسه مورخ ۸۴/۵/۱۰ شورای عالی حفاظت فنی مورد بررسی نهایی و تصویب قرار گرفت و در همان تاریخ به تأیید وزیر کار و امور اجتماعی رسید.

آیین نامه مذکور جایگزین آیین نامه حفاظتی تأسیسات و ماشین های اره چوب بری مصوب ۴۲/۷/۲۲ شورای عالی حفاظت فنی می گردد.